



РОЛЯТА НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014–2020 ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

THE ROLE OF OPERATIONAL PROGRAMME “REGIONS IN GROWTH” 2014–2020 IN THE DEVELOPMENT OF THE VELIKO TARNOVO REGION

Йорданка Антонова
Yordanka Antonova

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo

Abstract: This article presents the role of Operational Programme “Regions in Growth” and the use of the funds in its framework, granted by the European Union through the European Regional Development Fund on behalf of different groups of beneficiaries from the Veliko Tarnovo region in the second programming period 2014–2020. The development of the region corresponds to the goals of the EU’s regional policy for sustainable urban development through a set of measures and actions which deal with specific urban challenges, including overcoming the economic, social and demographic problems, as well as to the national and regional objectives and priorities for development of the Republic of Bulgaria. The EU grants under the operational programme are of key importance for the sustainable development of the country as a member state of the Union, and of the Veliko Tarnovo region in particular. This determines the need for evaluating the effectiveness of the funds used in the framework of the programme on the one hand, and for providing relevant information and recommendations to the managing authority and to the beneficiaries for the next programming period on the other hand.

Keywords: European funds; operational programme; programming period.

JEL: O22, R58

Присъединяването на Република България към Европейския съюз безспорно е едно от най-значимите събития в съвременната история на българската държава. С този акт бе дадено началото за предприемане на уверени стъпки към постигане на устойчиво развитие както в сферата на публичните услуги, така и в областта на предприемачеството. За страната „се откриха много повече възможности за получаване на безвъзмездно финансиране в публичния и в частния сектор“ (Stefanov, 2020, p. 250).

Несъмнено първият програмен период 2007-2013 г. бе периодът на запознаване с правилата, в отговор на които бе отпускана безвъзмездната помощ, но така също и с принципите и указанията, аргументиращи ефективното и целесъобразно отпускане и последващо верифициране на безвъзмездните средства от фондовете на Европейския съюз.

Натрупаният експертен опит и повишеният административен капацитет са критерии, илюстриращи добрия имидж на страната ни, както и доказателство за готовността ѝ да разработва,

управлява, изпълнява и отчита предоставените безвъзмездни средства и през следващия програмен период 2014–2020, стартирал с одобряването през август 2014 година на Споразумението за партньорство.

Област Велико Търново е „регион, притежаващ добър потенциал за икономическо развитие и осигуряване повишено качество на живот на населението в него“ (Stefanov, 2014, p. 192).

Настоящата разработка представя проучване на ролята и изпълнението на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020 за развитието на Област Велико Търново, както и за повишаване жизнения стандарт и постигане на устойчив икономически растеж.

За реализиране на аналитичната дейност по поставената проблематика са използвани информационните масиви, публикувани на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в България /ИСУН 2020/.

Одобрена на 15.06.2015 г. от Европейската комисия, Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020 (ОПРР 2014–2020) представлява цялостна програма, съдържаща съвкупност от приоритети, за изпълнението на които се използва финансова подкрепа, предоставена от Европейския съюз (ЕС) чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и държавния бюджет на страната ни. Основната цел на програмата е постигане на по-балансиран и стабилен растеж на българските градове. С реализирането на проекти, попадащи в обхвата на първоначално определените осем, а в последствие дефинирани девет приоритетни оси на програмата, се цели преодоляване на различията в темповете на развитие между отделните градове, както овладяване на все по-осезаемите миграционни процеси към столицата на страната и големите градове, които водят до обезлюдяване на значителна част от територията на България.

Бюджетът на Оперативна програма „Региони в растеж“ е 3 147 473 130,72 лева, от които 2 694 742 845,66 лева европейско съфинансиране и 452 730 285,06 лева национално съфинансиране.

Органът, управляващ Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020 е Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“, която е част от специализираната администрация на Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Определената структура за управление на програмата отговаря за нейното законосъобразно и целесъобразно изпълнение, съгласно разпоредбите на действащото българско и европейско законодателство, както и извършва цялостен мониторинг, финансов надзор и контролиране на финансовия ресурс на програмата. На регионално ниво за всеки от районите за планиране са определени и функционират Регионални отдели към главната дирекция.

Както през първия програмен период, така и през разглеждания програмен период 2014–2020 бенефициентите по ОПРР се делят в зависимост от наличието или липсата на конкурентен подбор на депозираните проектни предложения, съответно на допустими бенефициенти и конкретни бенефициенти.

В рамките на периода за изпълнение 2014–2020 г. за постигане на основния приоритет на програмата, насочен към задоволяване на нуждите и развитие на потенциала със значимост от местно значение, очертани в рамките на стратегическите градски стратегии, а именно Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, са дефинирани 9 приоритетни оси с различни по характер бенефициенти.

Първата приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ възлиза на 1 618 636 595,72 лева, от които 1 375 841 104,97 лева, предоставени от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и 242 795 490,75 лева съфинансиране от държавния бюджет. В рамките на същата се предоставя финансиране за реализиране на проекти от Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, които са насочени към подобряване на енергийните и експлоатационни характеристики на сгради с жилищно и обществено-обслужващо предназначение, както и жилищните сгради, обслужващи представителите на студентската и преподавателската общности. Предвидени са и средства за модернизиране на градската инфраструктура, както и на промишлените зони, за реновиране на сгради, използвани за образователни, социални, културни и спортни цели, а така също и за усъвършенстване на системите на обществения град-

ски транспорт чрез внедряване на информационно-комуникационни технологии и закупуване на подвижен състав. В рамките на тази приоритетна ос индикативният бюджет е предназначен за проектни предложения от определените съгласно Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 39 общини на големи и средно големи градове от първите три нива на йерархичната класификация на териториалните единици. Посочените 39 общински администрации в рамките на разглежданата приоритетна ос изпълняват и функции на междинни звена във връзка с оценката и подбора на проекти, в съответствие с разпоредбите на чл. 123 от Общия Регламент 1303 от 2013 година, както и в съответствие с чл. 7 от Регламент 1301 от 2013 година относно Европейския фонд за регионално развитие.

Общият брой сключени договори по процедурата е 261 с предоставена финансова подкрепа, възлизаща на 1 564 366 113,91 лева и обща стойност на подкрепените инвестиции в размер на 1 677 379 417,79 лева.

Конкретните бенефициенти, попадащи в обхвата на разглежданата приоритетна ос, намиращи се на територията на Великотърновска област са Общините Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов. За реализиране на инвестиционните намерения на всяка от общините са сключени 23 договора за субсидиране, възлизащи на 68 730 782,16 лева, от които 64 915 054,04 лева безвъзмездна финансова подкрепа от фонда на Европейския съюз за регионално развитие и 3 815 728,12 лева средства от бюджетите на Общините Велико Търново и Горна Оряховица. Проектните предложения на Община Свищов са реализирани изцяло с безвъзмездна финансова помощ, респ. за тяхното осъществяване не се отчита използване на собствен финансов ресурс.

Предвидената безвъзмездна финансова подкрепа в рамките на приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферни райони“, възлиза на 216 740 398,35 лева, от които 184 229 338,40 лева финансиране от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и 32 511 059,95 лева съфинансиране от националния бюджет на РБългария. В рамките на посочената ос се субсидират проектни предложения за подобряване на енергийните и експлоатационни характеристики на сгради, изпълняващи жилищни и обществено-обслужващи функции, както и обекти, общинска собственост, използвани за образователни, културни и социални цели. Финансовата подкрепа в рамките на разглежданата приоритетна ос е предназначена за 28 малки общини на градовете от четвърто йерархично ниво съгласно Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025. Предвид спецификата на определените конкретни бенефициенти в рамките на разглежданата ос не се отчитат реализирани проектни предложения, депозирани от общини, находящи се на територията на Област Велико Търново.

Определеният бюджет за приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура“ възлиза на 229 672 694,44 лева, като 195 221 789,48 лева от тях представляват финансиране от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 34 450 904,96 лева са съфинансиране от националния бюджет на българската държава. Съгласно указанията и правилата за кандидатстване, средствата са предназначени за инвестиционни намерения, насочени към модернизиране на учебната и материална база на общински и държавни училища, които имат регионално и национално значение. Безвъзмездната финансова подкрепа в рамките на разглежданата ос е предназначена и за висшите учебни заведения. По отношение финансирането на профилираните с професионална и спортна насоченост училища, както и училищата по изкуство и култура, то същото се предоставя в съответствие с Методологията, регламентираща приоритизирането на обектите на образователната инфраструктура на територията на Република България, която е одобрена от Министерството на образованието и науката. Безвъзмездната помощ за финансиране на дейности, насочени към модернизиране на висшите учебни заведения се предоставя в съответствие с методология, основаваща се на „рейтингова система за висшите училища“. Финансовата подкрепа по разглежданата приоритетна ос е предназначена за висши учебни заведения, общински администрации, както и ресорните министерства за държавните профилирани училища, отговорни за тяхното управление, а именно: Министерство на културата, Министерство на образованието и науката, Министерство на младежта и спорта и Министерство на земеделието и храните.

В рамките на разглежданата приоритетна ос са сключени два договора за субсидиране. За модернизиране на образователната инфраструктура на територията на Община Павликени е сключен договор на обща стойност 1 300 000,00 лева, използвани за „Създаване на условия за модерни образователни услуги и осъществяване на качествено професионално образование в ПГАТ „Цанко Церковски“ гр. Павликени чрез реновиране на образователната инфраструктура“. В изпълнение на целите в Стратегия „Европа 2020“ в сферата на образованието, както и за гарантиране на съвременна образователна среда чрез реновиране и подобряване на амортизираната и морално остаряла база на професионалните училища в областта, чрез запазване на традиционните за Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов специалности, е сключен договор за субсидиране, възлизащ на 18 995 800,00 лева, като 4 800,00 лева от тях представляват собствен принос на Министерството на образованието и науката, което се явява бенефициент по силата на подписания контракт. 9 669 110,14 лева са средствата, предназначени за професионалните гимназии, находящи се във Великотърновска област.

С оглед повишаване нивото и подобряване на здравните услуги, както и предоставяне на качествена и навременна спешна медицинска помощ е определена Приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“ с общ бюджет – 223 941 422,14 лева, като 190 350 208,13 лева от тях представляват финансиране от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 33 591 214,01 лева са средствата, осигурени от националния бюджет на българската държава. Според условията за кандидатстване е предвидено да се изпълнява голям проект, съгласно разпоредбите на Регламент 1303/2013. Независимо че конкретен бенефициент е Министерство на здравеопазването, реализираните дейности несъмнено оказват положително влияние за стабилността и устойчивия растеж на територията на Област Велико Търново, изразяващо се в повишаване качеството на медицинските услуги, както чрез модернизиране на материалната база, така също и чрез закупуване на модерни превозни средства за оказване на неотложна медицинска помощ.

За осъществяване на стартирания процес по деинституционализация на възрастни и деца са определени допустимите дейности по Приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“ в размер на 71 299 266,30 лева, от които 60 604 376,34 лева, предоставени от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 10 694 889,96 лева - от националния бюджет на българската държава. Обекти на интервенция са центрове за настаняване от семеен тип, защитени жилища, както и строителство, модернизация, доставка и монтаж на обзавеждане и оборудване за центрове за дневна грижа за възрастни и деца. Средствата са предназначени за реализиране на инвестиционни намерения от общински администрации, както и от Министерството на здравеопазването относно Домовете за медико-социални грижи. В рамките на разглежданата приоритетна ос са сключени 7 договори за субсидиране в размер на 4 521 889,28 лева, като 271 400,44 лева от тях представляват собствени средства на Община Свищов.

В обхвата на приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“, за която е предвидена финансова подкрепа в размер на 132 883 138,81 лева, от които 112 950 667,99 лева, предоставени от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 19 932 470,82 лева средства от националния бюджет на РБългария, дейностите са насочени към създаване на цялостна и качествена туристическа услуга чрез извършване на консервационно-реставрационни и маркетингови дейности на обекти от Списъците на недвижимите културни ценности с национално и световно значение, изготвени от Министерство на културата. В рамките на разглежданата приоритетна ос не са реализирани проектни предложения, находящи се във Великотърновска област.

Включваща съответстващи на Методиката и критериите за приоритизиране на пътни отсечки, разработени от Агенция „Пътна инфраструктура“ е приоритетна ос 7 „Регионална пътна инфраструктура“. Общият бюджет на приоритетната ос е 422 554 368,54 лева, като 359 171 212,69 лева от тях представляват финансиране от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 63 383 155,85 лева представляват съфинансиране от националния бюджет на РБългария. Средствата са предвидени за финансиране на значими пътни участъци от републиканската първокласна, второкласна и третокласна пътна мрежа с връзка към трансевропейската транспортна мрежа / TEN-T/. Конкретен бенефициент е Агенция „Пътна инфраструктура“, с който е сключен значим за

Великотърновска област договор за субсидиране за реализиране на проектно предложение Лот 31 „Път II-53 Поликраище – Елена – Сливен от км 34+400 до км 46+290 и от км 72+200 до км 87+301, с обща дължина 26,991 км, области Сливен и В. Търново“ на обща стойност 29 690 000.00 лева. Прогнозната стойност за Лот 31а, включващ интервенция на Път II-53 Поликраище – Елена – Сливен от км 34+400 до км 46+290, с обща дължина 11,890 км, Област В. Търново, съгласно публикуваната обществена поръчка за избор на изпълнител в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ е в размер на 13 079 000,00 лева без ДДС.

Предвидената донорска финансова помощ в размер на 102 473 987,82 лева, 87 102 889,06 лева от които представляващи финансиране от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, а 15 371 098,76 лева – съфинансиране от националния бюджет на РБългария в рамките на Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ е насочена за повишаване административния капацитет на Управляващия орган на ОПРР, както и на бенефициентите по програмата. В рамките на разглеждания програмен период са сключени 3 бр. договора за безвъзмездно финансиране за 425 951,68 лева.

В рамките на проведения на 14.01.2021 г. Комитет за наблюдение е одобрена предложената от органа, управляващ Програмата, промяна, свързана с включването на нова Приоритетна ос 9 във връзка с осигуряване на подкрепа за преодоляване на последиците от кризата, в резултат от пандемията от COVID-19 с конкретен бенефициент Министерство на здравеопазването, вкл. в партньорство с общини и/или общински лечебни заведения. Средствата по приоритетната ос са 129 271 258,60 лева, които представляват безвъзмездна финансова подкрепа от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие, като средствата са предназначени за реализиране на инвестиционни намерения от Министерство на здравеопазването като конкретен бенефициент в партньорство с „Многопрофилна болница за активно лечение „Свети Иван Рилски“ ЕООД“, гр. Горна Оряховица, „Многопрофилна болница за активно лечение – Павликени“ ЕООД, както и с Общините Велико Търново и Свищов са в размер на 878 035,90 лева.

Въз основа на гореописаните приоритетни оси, като се отчита значимостта на всеки от бенефициентите, е възможно да бъде направена оценка на многоспектърното въздействие и дългосрочна роля на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020 за развитието на Област Велико Търново, както чрез отчитане на постигнатите индикатори от реализираните проектни предложения, така и отчитане на значимостта на нематериалните резултати, допринесли за регистриране на напредък в развитието на региона.

Таблица 1
Постигнати индикатори по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020
за Област Велико Търново

<i>Наименование на индикатора</i>	<i>Мерна единица</i>	<i>Стойност</i>
„Брой на модернизирани културни обекти“	брой	6
„Градско развитие: Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони“	квадратен метър	14 865,02
„Градско развитие: Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони“	квадратен метър	333 176,62
„Брой население, ползващо се от подобрена градска среда“	брой	709 774
„Население, ползващо подобрени социални услуги“	брой	4 168

„Представители от маргинализираните групи, включително роми, ползващи модернизирания образователна инфраструктура“	лица	428
„Брой на модернизирания образователни институции“	брой	17.00
„Грижи за децата и образование: Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование“	лица	6 871,00
„Градски транспорт: Намаляване на емисиите на парникови газове: Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове“	тонове CO ₂ еквивалент	64.37*
„Пътувания с обществен градски транспорт по нови или подобрени линии на общественя транспорт“	брой	3 147 683.00*
„Обща дължина на нови или подобрени линии на общественя транспорт“	километри	88.56*
„Рехабилитация на земята: Обща площ на рехабилитираната земя“	хектари	1,89
„Енергийна ефективност: Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради“	киловатчас/година	940 597,00
„Енергийна ефективност: Брой обновени сгради“	брой	20
„Енергийна ефективност: Брой домакинства, преминали в по-горен клас на енергопотребление“	брой	314,00
„Градско развитие: Рехабилитирани жилища в градските райони“	жилища	27,00
„Представители на маргинализираните групи, включително роми с подобрени жилищни условия“	брой	66,00
„Осигурени заплати за служители на непълнен работен ден, включително на граждански или друг договор“	брой	17
„Обучени служители на бенефициентите“	брой	19
„Население, обхванато от подобрените услуги по спешна медицинска помощ“	брой	225 674,00
„Модернизирани обекти на спешна медицинска помощ, в т.ч. и филиали“	брой	4
„Брой подкрепени обекти на социалната инфраструктура в процеса на деинституционализация – брой обекти“	брой	13
„Шосеен транспорт: Обща дължина на реконструирани или модернизирани пътища“	километър	11,890
„Подкрепени обекти в системата на здравеопазването с подобрен капацитет за реакция при кризи“	брой	4

Източник: ИСУН 2020, изчисления на автора

**Стойността на посочените индикатори е индикативна, тъй като проектно предложение „Интегриран градски транспорт на град Велико Търново“ е в процес на реализация и не са налице отчетни данни.*

Резултатите, отразяващи качествените показатели, оказващи въздействие при отчитане ролята на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020 г. за територията на Великотърновска област са както следва:

- Приключени са 3 проектни предложения за обновяване и модернизиране на градската инфраструктура, които резултатират както в повишаване жизнения стандарт, така също и в постигане на устойчиво интегрирано градско развитие, гарантиращо среда, съответстваща със съвременните изисквания за осигуряване на икономически, социални и културни условия за местната общност.

- Подобрен е физическият аспект на градската инфраструктура в разгледаните общински центрове, не само по отношение на създадените възможности за включване на групите лица със специфични нужди и увреждания, чрез модернизиране на жизнената и прилежащата инфраструктура, използвана от тях, но така също и чрез подобряване на достъпа до административни и социални услуги, за да бъдат гарантирани сигурността и безопасността им.

- Създадени съвременни битови условия и качествени комплексни социални услуги в общността за нуждаещите се деца и семействата им, които стимулират социалната им интеграция и повишават равнището им на живот съгласно Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България“, „Карта на услугите за подкрепа в общността и в семейна среда“ и „Карта на резидентните услуги“.

- Приложени спешни мерки за справяне със сериозните предизвикателства пред здравната система за преодоляване на кризи, породени от епидемични ситуации чрез обезпечаване с необходимото медицинско оборудване, за гарантиране на високо равнище за своевременна превенция при високо рискови ситуации в резултат повишаване интензитета на обществено опасни заболявания.

- Подобрили и модернизирани технико-експлоатационните характеристики и постигната еднородност на пътната настилка, които резултатират в повишаване на мобилността на населението, увеличаване на инвестиционната дейност в областта, създаване на нови работни места, подобряване на състоянието на екологичните характеристики чрез редуциране отделянето на вредни емисии на парникови газове, разгръщане на туристическия потенциал, както и предоставяне на възможност на по-широк набор от възможности за достъп до здравни и образователни услуги от страна на населението на областта.

Изпълнявана с късен старт, дал началото на повечето от разгледаните проектни предложения през 2016 г., Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 е изправена пред трудности, както от възникнали рискове за здравния статус на населението и обявената епидемична обстановка, оказала негативно влияние и върху трудовия пазар в строителния бранш, изправяйки фирмите-изпълнители на обектите на интервенция пред невъзможност да наемат необходимия брой работници, но така също и породени от усложнено международно положение, отразило се отрицателно върху регулярните доставки на строителни суровини и материали. Наред с това през август 2022 г. е отчетено равнище на инфлация – 15% при 6,6% за същия месец през 2021 г. По отношение цените на основните строителни материали публикуваната информация в Инфостат за индекс на цените на производител на вътрешен пазар на строителни материали за първото, второто и третото тримесечие на 2022 г. данните са повече от красноречиви, а именно: първо тримесечие – 140.1; второ тримесечие – 197.8; трето тримесечие – 231.2. Посочените равнища на макроикономическите показатели рефлектират върху липсата или отказ за депозиране на оферти от страна на икономическите оператори в отговор на многократно обявяваните обществени поръчки. от общините и министерствата в качеството им на бенефициенти. В отговор на това и с оглед реализиране на всички инвестиционни намерения, включително и попадащите в обхвата на ОП „Региони в растеж“ 2014–2020 г. в Държавен вестник, бр. 78 от 30.09.2022 г. е публикува-

на Методика за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация, приета съгласно постановление № 290 на Министерски съвет от 27.09.2022 г. По отношение на всички бенефициенти и договори за безвъзмездна финансова помощ, извън обхвата на посочената Методика, на проведения на 30.11.2022 г. Комитет за наблюдение е взето решение да се приложи равнопоставен подход за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация на стойността на разходите за СМР, като се дава възможност последните да бъдат увеличени с 15% от заложената стойност в бюджета на договора за безвъзмездна финансова помощ.

Безспорно средствата, предоставени в рамките на ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 представляват жизненоважен инструмент за повишаване на икономическия растеж и качеството на живот в Област Велико Търново. Видно от постигнатите индикатори следва да се подчертае, че с привлеченото финансиране са модернизирани обекти от линейната и сградната инфраструктура от различни сфери на обществения живот, като за това жителите на региона не са били натоварени с повишено равнище на данъчни задължения, които по същество са източникът на средства за осигуряване на публичните блага.

За оптимизиране на процеса по привличане и усвояване на средства през следващия програмен период е необходимо процесът по усъвършенстване на административния капацитет както у бенефициентите, така също и у Управляващия орган да запази своя интензитет. Наред с това при извършване на анализ на цялостния програмен период в случай на констатирани пропуски следва да се предприемат мерки за тяхното преодоляване, което безспорно ще повиши степента на усвояемост.

REFERENCES

Stefanov, T., 2014. “Business competitiveness through effective utilization of operational programmes in Veliko Tarnovo region”, in: Conference Proceedings “50 years University of Veliko Tarnovo”, Veliko Tarnovo: St. St. Cyril and Methodius, pp. 192-200. (in Bulgarian)

Stefanov, T., 2020. “Marketing solutions for modern business”, Veliko Tarnovo: Faber (in Bulgarian)

<https://app.eop.bg/today>

<https://bgregio.eu>

<https://dv.parliament.bg/DVWeb/index.faces>

https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/reports/result.jsf?x_2=1930

<https://www.mrrb.bg/static/>

<https://rsvu.mon.bg/rsvu4/#/>

<https://2020.eufunds.bg/bg/3/0/OPPProfile>

За контакти:

Йорданка Антонова, докторант

Служебен адрес: В. Търново, ул. „Арх. Георги Козарев“ 1, корпус 4

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Стопански факултет

Катедра „Икономическа теория и международни икономически отношения“

Ел. поща: joiva@abv.bg
